

תחנות מעבר בדרך לבגרות מאחריות של אחרים לאחריות לאחרים

במהלך כיתה י"א, התלמידים עוברים התנסויות שונות בדרכם לבגרות. המדינה והחברה מאפשרות להם להתחיל למלא תפקידים במגוון רחב של תחומים ולקבל על עצמם אחריות. בגיל 16, לאחר שקיבלו תעודת זהות, הם יכולים לפתוח חשבון בנק עצמי. בין גיל 16 לגיל 17, הם רשאים ללמוד נהיגה ולקבל רישיון נהיגה. לקראת גיל 17, הם מקבלים זימון לצו ראשון, שלב ראשון בתהליך הגיוס לצה"ל, ובגיל 17, הם זכאים להשתתף בבחירות לרשויות המקומיות. בכיתה י"א, התלמידים ניגשים לבחינות בגרות. רבים מהם משתתפים במסע לפולין או במסע הישראלי. חלק גדול מהם עובדים ומקבלים שכר. תחנות אלה הן חלק מתהליך לקראת עצמאות – מעבר משלב שבו הם תחת אחריות של אחרים לשלב שבו הם צריכים לגלות אחריות כלפי אחרים. ההתנסויות המגוונות הללו ממלאות תפקיד מרכזי בהכנת התלמידים לחיים בוגרים ובעיצוב תפיסת עולמם הערכית כחלק מתהליך גיבוש הזהות האישית, החברתית, הלאומית והאזרחית שלהם.

בהקשר זה, אפשר לראות בהתנסות האישית והקבוצתית במעורבות חברתית חלק מתהליך עיצוב הזהות ומהמעבר מנערות לבגרות. ההתנסות במעורבות חברתית מעצימה את התלמידים, מחזקת את תחושת האחריות שלהם לקהילה ולחברה ואת תחושת השייכות שלהם ותורמת לגיבוש תפיסת העולם הערכית שלהם.

פעילות זו, המיועדת לסוף כיתה י"א, מזמינה את התלמידים לחשיבה רפלקטיבית על ההתנסויות המגוונות שעברו במהלך השנה ולהסקת מסקנות מהן לעתיד. במהלך הפעילות, התלמידים יעסקו בתחנות השונות שעברו במהלך השנה ויבדקו כיצד תרמו תחנות אלו לצמיחתם האישית ולתפיסת עולמם החברתית-ערכית.

מטרות

1. להתבונן בתחנות שעברו התלמידים במהלך השנה כמעצבות זהות ותפיסת עולם בוגרת, שקולה ואחראית.
2. לבחון את ההתנסויות האישיות והקבוצתיות במעורבות חברתית שקיימו התלמידים ואת תרומתן להתפתחותם האישית של המשתתפים ולתפיסת העולם הערכית שלהם.

עזרים

- שישה שלטים (נספח 1).
- כלי כתיבה.
- כרטיסי משימה (נספחים 2,3).

מהלך הפעילות

שלב א': פתיחה

המנחה יערוך סבב בין המשתתפים שבו כל אחד יספר על התנסות שעבר במהלך השנה ושתרמה להתבגרות שלו.

שלב ב': אישי

המנחה יתלה שישה שלטים על קירות הכיתה (נספח 1). כל שלט יתייחס לאחת מתחנות ההתבגרות שעוברים במהלך כיתה י"א: **צו גיוס ראשון**, **רישיון נהיגה**, **פתיחת חשבון בנק**, **בחינות בגרות**, **עבודה בשכר**, **מסע לפולין**. אפשר להוריד תחנות או להוסיף לפי שיקול דעתו של המנחה.

המנחה יתלה שמרדף (ניילונית) בצמוד לכל שלט. התלמידים יסתובבו בחופשיות בין השלטים וירשמו על פתקים **בצבעים שונים** את התייחסויותיהם לכל שלט: **רגשות**, **מחשבות**, **חששות**, **תקוות** וכדומה. את הפתקים הם יכניסו לשמרדפים.

שלב ג': בקבוצות

המנחה יחלק את המשתתפים לשש קבוצות. כל קבוצה תקבל את כל הדפים או הפתקים שרשמו התלמידים והמתייחסים לאותו נושא, וכן כרטיס משימה קבוצתית (נספח 2).

שלב ד': במליאה

כל קבוצה תציג את סיכום הגיליון שעסקה בו על-פי כרטיס המשימה. במהלך ההצגה המנחה ישאל:

1. אילו תחנות היו משמעותיות ביותר עבורכם ותרמו לתהליך ההתבגרות שלכם?
2. אילו תובנות הפקתם מההתנסויות השונות?

שלב ה': אישי

המנחה יבקש מהמשתתפים להתבונן בהתנסות שלהם במעורבות חברתית (אישית וקבוצתית) במהלך השנה ולהשלים את כרטיס המשימה האישי (נספח 3).

שלב ו': דיון מסכם

שאלות לדיון

1. מה מקומה של ההתנסות במעורבות חברתית בין התחנות השונות שעברתם במהלך השנה?

2. כיצד תרמה ההתנסות במעורבות חברתית להתפתחות האישית שלכם? לתהליך ההתבגרות שלכם?
3. כיצד תרמה למודעות שלכם לעצמכם ולחברה שסביבכם?
4. אילו כלים ומיומנויות שיסייעו לכם בעתיד רכשתם במהלך ההתנסות במעורבות חברתית? (קבלת אחריות, קבלת החלטות, שליטה עצמית, עמידה בזמנים, התמדה, יוזמה, שיתוף פעולה עם ממונים ועם עמיתים, עבודת צוות)
5. מה למדתם מן ההתנסות במעורבות חברתית על יכולת התרומה שלכם לאחרים, לחברה ולסביבה ועל חשיבותה?
6. מה למדתם מפעילות זו? אילו תובנות הפקתם?
7. במה פעילות זו יכולה לסייע לכם לקראת ההתנסות במעורבות חברתית בשנה הבאה?

שלט 1

מהו **צו גיוס ראשון** עבורי?
רגשות, מחשבות, תקוות, חששות

שלט 2

מהו **רישיון נהיגה** עבורי?
רגשות, מחשבות, תקוות, חששות

שלט 3

מהי **פתיחת חשבון בנק** עבורי?
רגשות, מחשבות, תקוות, חששות

שלט 4

מהן **בחינות בגרות** עבורי?
רגשות, מחשבות, תקוות, חששות

שלט 5

מהי **עבודה בשכר** עבורי?
רגשות, מחשבות, תקוות, חששות

שלט 6

מהו **המסע לפולין** עבורי?
רגשות, מחשבות, תקוות, חששות

נספח 2: כרטיס משימה קבוצתית

א. סכמו את הכתוב בגיליון על-פי המשבצות השונות והשלימו משלכם:

	רגשות ותחושות
	מחשבות ותובנות
	תקוות והצלחות
	אתגרים, קשיים וחששות
	כלים ומיומנויות
	צמיחה אישית
	נגיעה בחיים של אחרים

ב. לדעתכם כיצד תורמת תחנה זו, של התנסות במעורבות חברתית, לתהליך ההתבגרות? מהי האחריות הנדרשת בה?

מהי התנסות במעורבות חברתית עבורי

